proLékaře.cz | 2.11.2026

Komentář k článku Valchář J et al. Hemangioblastom a jeho léčba pomocí Leksellova gama nože

plk. prof. MUDr. Vladimír Beneš, DrSc.
Neurochirurgická klinika 1. LF UK
a ÚVN Praha
U Vojenské nemocnice 1200
169 02 Praha 6
e-mail: vladimír.benes@uvn.cz

Článek Valcháře et al Hemangioblastom a jeho léčba pomocí Leksellova gama nože, který vychází v tomto čísle, mne nutí ke krátké poznámce. Možnost léčit hemangioblastomy radiochirurgicky je známá a jistě všichni neurochirurgové již narazili na „angioretikulom", kde alespoň zauvažovali o radiochirurgii.

Ale článek dobře dokumentuje i něco jiného. Je to zásadní rozdíl v hodnocení výsledků mezi neurochirurgickými a radiochirurgickými publikacemi. V radiochirurgických pracech jsou mezi úspěšně léčenými nádory i ty, které zůstávají stacionární a které by mnohdy stacionární zůstaly i bez léčby. Radiochirurgie tak za svůj úspěch deklaruje přirozený průběh onemocnění. To neurochirurg nemůže. Platí to nejen pro hemangioblastomy, ale i pro schwannomy VIII. nervu, meningeomy, adenomy hypofýzy, kavernomy a mnohé další. Všichni máme ve svých ambulancích asymptomatické nebo minimálně symptomatické nemocné, kteří jednou za čas přijdou na MRI, abychom se společně podívali, jak je jejich nádor stejný jako před rokem.

Abychom mohli spolehlivě hodnotit efekt léčby (v zásadě i chirurgické), bylo by nutné před jakýmkoliv zákrokem dokumentovat růst nádoru nebo alespoň nárůst klinických příznaků. Teprve pak by bylo prokázáno zastavení růstu, a tedy efekt léčby. Pokud není tato podmínka splněna, je nutné radiochirurgické výsledky hodnotit ve 3 kategoriích: úspěšná léčba, tedy zmenšení či vymizení nádoru, nejistý efekt léčby, tedy expanze je stacionární, a neúspěšná léčba: nádor roste.

Pro ilustraci takto zhodnotíme článek Valcháře et al. Ze 43 léčených nádorů referují autoři 31, u kterých měli kontrolní vyšetření. V této skupině 11 nádorů regredovalo, léčba byla tedy úspěšná u 35 % nádorů. Celkem 14 ložisek zůstalo stacionárních, nejistý je tedy efekt léčby u 45 % nádorů a 6 ložisek progredovalo, tedy 20 %. Nelze uzavřít, že léčba je úspěšná v 80 %, ale pouze ve 35 %. Chirurgická úspěšnost v případě hemangioblastomů vysoko překračuje 90 %.

Tento editorial nemá za cíl shodit radiochirurgii, právě naopak. Radiochirurgie je vynikající doplňková a alternativní metoda. Ve většině oblastí však nedosahuje výsledků srovnatelných s otevřenou neurochirurgií a jen v určitých přísně vybraných případech je vhodná jako metoda první volby.